

Joy as the Fundamental State of Being on Purim

jziring@migdalhatorah.org

1. Rambam, Laws of Megillah and Chanukah, Introduction

יש בכללן שתי מצוות עשה מדברי סופרים ואינן מן המניין

There are two rabbinic mitzvot, which are not part of the count [of biblical mitzvot]

- How can the Rambam say there is only one mitzvah (one for Purim, one for Chanukah) on Purim? There are four: Megillah, Mishloach Manot, Matanot L'Evyonim, and the Seudah? What might this imply about the connection between these four?
- What is the purpose of these laws? How is it accomplished for Megillah? The other mitzvot? We will focus on Megillah and Seudah.
- What is the nature of Pirsumei Nisa?
- What drives the obligation? Is it purely rabbinic, or it is biblical?
- These questions will take the sources from 2-11

2. Talmud Megillah 3b

בעי רבא : מקרא מגילה ומת מצוה הי מינייהו עדיף? מקרא מגילה עדיף משום פרסומי ניסא, או דלמא מת מצוה עדיף - משום כבוד הבריות? בתר דבעיא הדר פשטה : מת מצוה עדיף. דאמר ר' : גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה.

Shall I say that the reading of the Megillah takes precedence in order to proclaim the miracle, or does perhaps [the burying of] the met mitzvah take precedence because of the respect due to human beings? — After propounding the question, he himself answered it saying, [Burying] the meth mizvah takes precedence, since a Master has said: Great is the [obligation to pay due] respect to human beings, since it overrides a negative precept of the Torah

3. Shulchan Aruch, Orach Chaim 689:6

מנהג טוב להביא קטנים וקטנות לשמוע מקרא מגילה.

It is a good custom to bring children to hear the reading of the Megillah.

4. Mishna Berura ibid 16

כדי לחנכם במצות פרסומי ניסא ומטעם זה נוהגין הקהל לקרות אלו הפסוקים בקול רם שהם עיקר התחלת הנס וסופו והם איש יהודי ומרדכי יצא. ליהודים. כי מרדכי. כדי לעורר הקטנים שלא יישנו ויתנו לבם על הקריאה

To educate them in the Mitzvah of publicizing the miracle. For this reason, the congregation is accustomed to read these pesukim out loud, as they are the main part of the beginning of the miracle and its end. They are 1) The Jewish Man... 2) And Mordechai went out... 3) For the Jews... 4) Because Mordechai. [We do this] to wake up the children so they won't sleep and will pay attention to the reading.

5. Talmud Berachot 31a

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי : אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה, שנאמר : אז ימלא שחוק פינו ולשונונו רנה, אימתי - בזמן שיאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה

Rabbi Yochanan said in the name of Rabbi Shimon ben Yochai: It is forbidden for someone to fill his mouth with laughter in this world, as it says “**then** our mouths will be filled with laughter and our tongues with joy.” When? When the nations shall say “God has done great with these.”

6. Talmidei Rabbeinu Yonah, Berachot 21b-22a (Dapei Halfas)

אימתי ימלא שחוק פינו ותהיה השמחה מותרת מזמן שיעשה עמנו נסים ויושיענו ואז באותו הזמן נשמח כדי לגלות נפלאותיו וגבורותיו ויאמרו הגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה ויראו בשמחתנו ויבושו ושמחה כזו שהוא שמחת הבורא היא מצוה גדולה משום פרסומי ניסא ודומה לזה מה שאמרו במדרש זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו הוי אומר בה' כלומר אף על פי שזה היום הוא יום טוב ונעשה לנו בו נסים ונפלאות ואנו שמחים בהם אפילו הכי עיקר השמחה אינה בעבור יום טוב אלא בעבור ה' לפרסם את כל הגדולות ואת כל הנוראות שהוא עושה עמנו:

When will our mouths be filled with laughter and joy will be permitted? When [God] will perform miracles for us and save us. Then, at that time, we will rejoice to reveal his wonders and his mighty acts, and the nations will say “God has done great with these,” and they will see our joy and be shamed. And this joy, which is the joy of the Creator, is a great mitzvah because of *pirsumei nisa*. Similar to this is what was said in the Midrash (*Shir HaShirim Rabbah* 1), “This is the day that God has made, let us rejoice and be happy *bo*, [lit. in it/him – leaving an ambiguity as to whether we are rejoicing on the day, or with our relationship with God, which the Midrash resolves], meaning to say “in God.” Meaning to say, even though this day is a holiday and miracles and wonders were done for us and we rejoice in them,

still, the primary joy is not because of the holiday but because of God, to publicize all the great things and all the wonders that He does with us.

7. Esther 9: 17-22

(יז) ביום־שְׁלֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אָדָר וְזוֹחַ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וַעֲשָׂה אֹתוֹ יוֹם מְשֻׁתָּה וְשִׂמְחָה: (יח) וְהַיְהוּדִים וְהַיְהוּדִים אֲשֶׁר־בְּשׁוּשָׁן נִקְהְלוּ בְּשִׂלְשָׁה עָשָׂר בּוֹ וּבְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וְזוֹחַ בְּחִמְשָׁה עָשָׂר בּוֹ וַעֲשָׂה אֹתוֹ יוֹם טוֹב וּמְשֻׁלּוֹחַ מְנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ: (יט) עַל־כֵּן הַיְהוּדִים הַפְּרוּזִים הַפְּרָזִים הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵי הַפְּרָזוֹת עָשִׂים אֶת יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אָדָר שְׂמִחָה וּמְשֻׁתָּה וְיוֹם טוֹב וּמְשֻׁלּוֹחַ מְנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ: (כ) וַיְכַתֵּב מְרְדֳכָי אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּשְׁלַח סָפְרַיִם אֶל־כָּל־הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁר־רוּשׁ הַקְּרוּבִים וְהַרְחֹקִים: (כא) לְקִדְּםָם עֲלֵיהֶם לְהִיּוֹת לְעָשִׂים אֶת יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אָדָר וְאֶת יוֹם־חִמְשָׁה עָשָׂר בּוֹ בְּכָל־שָׁנָה וְשָׁנָה: (כב) כִּי־מִיָּמִים אֲשֶׁר־נָחֲוּ בָהֶם הַיְהוּדִים מֵאֹיְבֵיהֶם וְחֹדֶשׁ אֲשֶׁר נִהְפָּדוּ לָהֶם מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה וּמֵאֲבֵל לְיוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מְשֻׁתָּה וּשְׂמִיחָה וּמְשֻׁלּוֹחַ מְנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמִתְּנוּת לְאֲבִינָיִם:

17 on the thirteenth day of the month Adar, and on the fourteenth day of the same they rested, and made it a day of feasting and gladness. 18 But the Jews that were in Shushan assembled together on the thirteenth day thereof, and on the fourteenth thereof; and on the fifteenth day of the same they rested, and made it a day of feasting and gladness. 19 Therefore do the Jews of the villages, that dwell in the unwalled towns, make the fourteenth day of the month Adar a day of gladness and feasting, and a good day, and of sending portions one to another. 20 And Mordecai wrote these things, and sent letters unto all the Jews that were in all the provinces of the king Ahasuerus, both nigh and far, 21 to enjoin them that they should keep the fourteenth day of the month Adar, and the fifteenth day of the same, yearly, 22 the days wherein the Jews had rest from their enemies, and the month which was turned unto them from sorrow to gladness, and from mourning into a good day; that they should make them days of feasting and gladness, and of sending portions one to another, and gifts to the poor.

8. Talmud Pesachim 68b

אמר רב יוסף: הכל מודים בפורים דבעינן נמי לכם - מאי טעמא ימי משתה ושמחה כתיב בה.

Rav Yosef said: All agree that on Purim you also need “for you”. Why? It says “days of joy and celebration.”

9. Meiri ibid

הושלישי לבקשת רחמים לקרוע גזר דין או חלום או תשובה ורוב תפלה והוא מותר בכל יום שבעולם אפילו בשבת אלא שמוציאין ממנו יום פורים משום פרסומי ניסא

The third [reason to fast] is to pray for the tearing up of a decree, or for a [bad] dream, or [for] repentance, or an abundance of prayer. That is permitted on any day, even Shabbat, but we exclude Purim because of *Pirsumei Nisa*.

10. Ercai Tanaaim page 503

פורים מברכין בשעת קריאת מגילה מניח ראשי תיבות מגלה נסים שהחיינו. ואעפ"פ שעיקר הכרתו בסעודה, כדכתיב לעשות אותם ימי משתה ומשחה ומשלוח מנות... אעפ"כ אין מברכין בשעה שיושבים לקיים סעודת פורים ולא זמן... לפי שחנוכה ופורים אין שום קדושה נוהגת בהם ואין היכר הנס לא ביום ולא בסעודה... וקריאת המגילה בפורים היא עיקר תקנה להכרת הנס

On Purim we make the blessing when we read the Megillah: Megillah, Nissim, Shehecheyanu. Even though the central recognition is during the meal, as it is written “to make them days of feasting and gladness, and of sending portions one to another, and gifts to the poor,” ... still we don't make the blessing when we sit down to fulfill the Purim meal, nor do we say Zman... For Chanukah and Purim have no holiness, and the miracle is not noticeable through the day or the meal... The reading of the Megillah is the central decree for recognizing the miracle.

11. Ibid 180

ופורים נמי משום פרסומי ניסא דהא אמר רבא סעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא, והעיקר צריך לפרש [ונעשים] בשילוח מנות והרבות טובה [מתנות לאביונים] ומיני מאכל וזהו ביום

Purim is also for *Pirsumei Nisa*, as Rava said “if one ate the Purim meal at night, he did not fulfill his obligation. The central point, we must explain, is that [then] it is done with Mishloach Manot, Matanot L'Evyonim, food, and that is during the day.

- This issue has an interesting implication for combining the Seudah of Purim with that of Shabbat or Brit Milah.

12. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת מגילה פרק א

סעודת פורים מאחרין ולא מקדימין ר' זעירה בעא קומי ר' אבהו ויעשו אותן שבת א"ל [אסתר ט כב] לעשות אותם ימי משתה ושמחה את ששמחתו תלויה בב"ד יצא זה ששמחתו תלויה בידי שמים

13. שולחן ערוך אורח חיים הלכות מגילה ופורים סימן תרפח סעיף ו

ואין עושים סעודת פורים עד יום אחד בשבת.

14. קרבן העדה מסכת מגילה פרק א הלכה ד (כן הוא בריטב"א במגילה דף ה עמוד א)

יצא זה. שבת שא"צ קידוש ב"ד ואין ניכר שקובעין אותה לשמחה שבלא"ה יום שמחה הוא:

15. מאורות נתן סימן עד

ואין להקשות...מדוע בשבת עושין סעודת נשואין וברית מילה, דיי"ל דרק סעודת פורים דכתיב בה לעשות אותם ימי משתה ושמחה צריך היכר אבל סעודת שבת לא צריך היכר

16. תלמוד בבלי מסכת מועד קטן דף ח עמוד ב

משנה. אין נושאין נשים במועד...
גמרא. וכי שמחה היא לו מאי הוי? אמר רב יהודה אמר שמואל, וכן אמר רבי אלעזר אמר רבי אושעיא, ואמרי לה אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא: לפי שאין מערבין שמחה בשמחה. רבה בר [רב] הונא אמר: מפני שמניח שמחת הרגל ועוסק בשמחת אשתו. אמר ליה אביי לרב יוסף: הא דרבה בר [רב] הונא - דרב הוא, דאמר רב דניאל בר קטינא אמר רב: מנין שאין נושאין נשים במועד - שנאמר ושמחת בחגך, בחגך - ולא באשתך. עולא אמר: מפני הטורח. רבי יצחק נפחא אמר: מפני ביטול פריה ורביה.

17. תוספות מסכת מועד קטן דף ח עמוד ב

מפני ביטול פריה ורביה - ... וסעודת ברית מילה מותר לעשות בחול המועד דליכא שמחה כדאמרינן פ' קמא דכתובות (ד' ח). דלא מברכין שהשמחה במועדינו משום דאית ליה צערא לינוקא אי נמי כיון שזמנו קבוע אין לבטל זה מפני זה אבל סעודת פדיון הבן צריך עיון אם מותר לעשות במועד ואין לומר הא זמנה קבוע תינה בזמנה שלא בזמנה היאך יהא מותר ונראה לי דקיימא לן כרב אשי דדריש בחגיגה בפ"ק (ד' ח) ושם) בחגך ולא באשתך ואינו אסור לערב שמחה בשמחה ועיי"ל דלא חשיבי שמחה בשמחה כי אם סעודת נישואין לבד.

18. שולחן ערוך אורח חיים הלכות מגילה ופורים סימן תרצו סעיף ח

מותר לישא אשה בפורים. הגה: בין ביי"ד בין בט"ו, וכ"ש שמותר לעשות פדיון הבן (תוס' פ"ק דמ"ק).

19. מגן אברהם על שולחן ערוך אורח חיים הלכות מגילה ופורים סימן תרצו סעיף ח

כתב הלבוש לפי מה שכתבתי סימן תרפ"ח ט"ו דאין לעשות סעודת פורים בשבת אם כן הכי נמי אסור לעשות סעודת נשואין ביי"ד ע"כ ול"י דלא דמי דהתם הטעם דאם כן לא תהא סעודת פורים ניכרת אבל הכא מה בכך אם לא תהא סעודת הנישואין ניכרת, ועיין מה שכתבתי שם, אלא אי קשיא הא קשיא דהא קיי"ל אין מערבין שמחה בשמחה כמו שכתבתי ריש סימן תקמ"ו וילפינן לה מקרא א"כ היאך מותר לערב שמחת הנישואין בשמחת פורים, ויש לומר דמשי"ה סיים הרשב"א ודברים אלו מדרבנן הם והולכין להקל כלומר דלמאן דאמר אין מערבין באמת אסור, אבל כיון דלאידך שרי הולכין להקל, וא"כ לפי מה שכתבתי ריש סימן תקמ"ו דקיימא לן כמאן דאמר אין מערבין שמחה בשמחה גם הכא אסור לכן נ"ל שיעשה החופה ביום י"ג כנ"ל:

20. משנה ברורה על שולחן ערוך אורח חיים הלכות מגילה ופורים סימן תרצו סעיף ח

(כח) מותר לישא וכו' - ולא דמי לחג דכתיב ושמחת בחגיך ולא באשתך משא"כ בפורים והמ"א כתב דיעשה החופה ביום י"ג והסעודה בערב ועיין בשע"ת שכתב שבמדינות אלו פשט המנהג להיתר כדעת הש"ע ובחמד משה כתב שנכון יותר לעשות החופה בסוף יום י"ד וסעודת פורים יעשה מקודם:

21. קובץ בית אהרן וישראל קה, ר' פנחס ליפשיץ

וצריך לחלק דדוקא סעודת שבת וסעודת פורים אינם הולכים יחדיו, דבשניהם יומא קגרים לקביעת הסעודה, ולכן סעודת "יום השבת" אין לצרף עם סעודת "יום הפורים", משא"כ בסעודת מילה וכדומה הרי קביעת הסעודה משום מאורע של מצוה שאיקבע ביום זה ולא יומא קגרים אלא עובדא קגרים, וכשקובע סעודתו עיקר הסעודה גורם ליום המשתה ושמחה של פורים, ושפיר יכול לכיון בסעודתו גם לשמחת המצוה של מילה שקיים באותו יום.

22. תשובות והנהגות כרך ב סימן שמח

...אמנם נראה שסעודת מילה יסודה להראות ששמח במצות ד', דאף שחבלו בבנו בן שמונה ימים אינו כואב ולא מצטער רק להיפך הוא בשמחה, ואפילו אין השמחה רק לשמה, בעצם הדבר ששמח בעוד שחבלו בבנו יצא עיקר המכוון דשמחה בסעודת מילה, שאינה על קיום מצוה לבד, שע"ז לא מצינו לעשות סעודה לכל מצוה, רק הוא סוד גדול בחשיבות חיוב סעודת מילה אף שחבלו בבנו וכמ"ש כשמראה שמחתו, ולכן יוצאין סעודת מילה בסעודת שבת וכ"ש בסעודת פורים, ואין צריך סעודה לשמה במילה כלל, שבעצם שמחתו בסעודה ביום שחבלו בבנו לשם מילה מקיים מצוה וכמ"ש, ויצא בזה שניהם וכמ"ש, ולפי"ז אדרבה עיקר הסעודה סמוך למילה, דאף שעתה חבל בבנו מ"מ כבר מיד עושה שמחה, ורק בתענית ציבור שאי אפשר לעשות הסעודה סמוך לברית עושין אותה בלילה. (ולמעשה בקשתי להוסיף איזה מאכל בסעודת פורים לכבוד המילה, אף שיש להסתפק אם בפורים מועיל להיכר שזהו מפני סעודת מילה, דכל מה שמרבין תולין בפורים, מ"מ כעין שבת ר"ח שיש נוהגין להוסיף נראה גם כאן להוסיף).